

Dokumentum 6

A Dokumentum 6 egy olyan negyedszázada tartó kiállítás-sorozat része, ami a fotográfiai alapú képek legújabb, legaktuálisabb megjelenési formáira figyel. Ez alkalommal a rendezők koncepciója ismét a fiatal alkotók felé irányul, akik színes, naplószerű, életmódot feldolgozó vagy értelmező alkotásaikkal újszerű képet adnak környezetünkről. A 2004. évi Dokumentum kiállítások meghívott művészei az úgynevezett „dokumentarista” fotográfia tanulságainak alapján keresik azt a szemléletmódot, ami a kortárs világ leírója, kifejezője lehet. Az általuk exponált kép többnyire manipulálatlan, mégis a szubjektivitás irányába mutat oly módon, hogy a művész személyisége a valóság képi tükrében jelenik meg.

Nemcsak a média, de a fényképezés történetében is megfigyelhető tendencia, hogy minél nagyobb befolyásra tesz szert a tömegkommunikáció, annál nagyobb igény mutatkozik a magánszféra függetlenedésére. A privát fotó hihetetlen mennyiségű képtermeleése ma már nem is materializálódik, hanem különböző digitális készülékek által leképezve, kijelzőkön vagy képernyőkön él, és csak a még újabb képek által törlődik. Érzékelhetően a vegetatív képi kommunikáció irányába haladunk: a képek létrehozása és fogyasztása szinte már nem is tudatosan történik, hanem bizonyos élethelyzetek automatikus és elválaszthatatlan része, sőt célja - legalábbis ha engedünk a szolgáltatások és technológiák csábításának vagy a marketing nyomásának. Ugyanakkor az identitáskeresés természetes, ösztönös folyamata az is, hogy a szubjektum nem hagyatkozik a médiaképben sugallt eszményekre, hanem igyekszik a saját vizuális mintáit a rendelkezésre álló eszközökkel megteremteni. A fényképezés, a digitális képrögzítés, -mentés, -szkennelés, -továbbítás vagy -manipulálás is - a technológiai különbségek ellenére - ugyanolyan kifejezési vagy önmegvalósító eszközzé válhat, mint például a kreatív fotográfia fénykorában volt... De azért ne legyenek illúzióink, a privát szférát, az önmegvalósítást, sőt álmainkat sem hagyja érintetlenül jelen korunk médiaképe! A művészetnek a függetlenség megőrzésére ezért az maradt a legfőbb fegyvere, hogy nemcsak a valósághoz, de e valóság aktuális médiaképéhez való viszonyát is folyamatosan evidenciában tartja és különféle módon reflektál rá. A fényképet nem önmaga, hanem kontextusa határozza meg, és ebben nagy szerepe van az egyéb csatornákon hozzánk eljutó képeknek, a médiának összességében. A fotográfus akarva-akaratlanul azokhoz a képekhez és hordozókhoz viszonyít, ami környezetét meghatározza, és ahhoz hasonul, vagy attól tér el. Ez olyan alapvető változás, ami a fotográfia kizárólagosságát szüntette meg hazánkban és a világban egyaránt.

A Dokumentum 6 projekt 2004. évi kiállításai, a már túlságosan is ismert „dokumentarista” képi fordulatokon túllépve, a személyes és friss valóságfeltárásokra koncentrálnak, ilyen formában tehát semmiképpen nem egy szürkés-fekete fotótörténeti keretben, hanem a mindennapok világának színes médiakeretében vagy -kontextusában megjelenő valóságképet mutatnak. A Mai Manó Házban rendezett kiállítás művészeit is az a környezet inspirálja, amelyben élnek és mozognak, vagy amellyel személyes kapcsolatuk van. A képeiken látható „valóság” tehát nem más, mint a művész valósága, amely azt a kérdést veti fel, hogy munkásságuk kézenfekvő irányultsága miképpen „lényegülhet át” a művészet keretein belül. „A mindennapok színeváltozása” alcímmel jellemezhető tárlat tehát azt bizonyítja, hogy a fotográfiai szemlélet is a szubjektumon keresztül vezet az egyetemes tartalom kifejezése felé.

A dunaújvárosi kiállítás - amelynek lényegét a Távolság/Distance címmel jelölhetnénk - magyar és külföldi résztvevői még koncentráltabban élnek a fotós privát világának és környezetének reprezentációjával. A valósághoz való viszonyunkat többek között a mindennapi tapasztalat és ahhoz szorosan kapcsolódva a vizuális érzékenységünk, szenzibilitásunk is meghatározza. A dolgokhoz való vonzódásunk vagy elfordulásunk személyiségünk kivetüléseként is értelmezhető, ilyen tekintetben ez a kiállítás a fényképezés és választott témája közötti bizonytalan viszonyról szól. Érdeklődésünk középpontjában az a kérdés áll, hogy miként jellemezhető a művész és az általa kiválasztott, fényképen rögzített valóságdarab közötti reláció: a választásban személyes motiváltság érhető tetten, így akarva-akaratlanul a dokumentált világ egy személyes olvasatot és értelmezést kap. A „távolság” tehát az alkotó és a téma, a valóság és a művészet között van, mert semmilyen kép nem

lehet tárgyilagos és leíró - hanem épp ellenkezőleg -, az minden esetben e bizonytalan viszony felmérésének eredménye.

Ha ezt a vizsgálódást kizárólag a szubjektum és a látható dologi világ közötti relációra korlátoznánk, még akár „szubjektív dokumentarizmusról” is beszélhetnénk. Ha viszont a létrejövő kép valamiféle folyamatosan változó új identitás meghatározásaként is aposztrofálható, már ki kell tágítanunk a valóság fogalmát a mindenkor aktuális médiaképpel, mint a személyiséget aktívan befolyásoló vagy alakító közeggel. Ha pedig az így kapott kép látványában és fogalmiságában eltér a már ismert dokumentarista típusú valóságfeltárásoktól, az csak azért lehet, mert közben folyamatosan változik a technológia, változik a világot leíró nyelvezet, változik a mediális környezet, és benne: megváltozunk mi magunk is.

Kiállítók:

Elek Judit, Erdei Kriszta, Kudász Gábor Arion, László Gergő, Fekete Zsolt, Zana Krisztián, Szabó Sarolta, Szász Lilla, Tóth Szilvi, Fabricziusz Anna, Fodor János.

A Dokumentum 6 projekt kurátorai:

Jokesz Antal és Petrányi Zsolt